

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei Bizottságának beszámolója

Az 1980. március 1-i pártértekezleten megválasztott Csongrád megyei pártbizottság beszámolója a párt XII. kongresszusa óta végzett munkáról ad számot. Az elmúlt öt évben megyénk párt-, állami, gazdasági, társadalmi és tömegszervezetei, valamint a megye dolgozóinak közös erőfeszítésével jelentős eredményeket értünk el területünkön szocialista társadalmat építő munkánkban.

Pártunk XIII. kongresszusa és felszabadulásunk évfordulója egybeesik. Néhány hét múlva lesz negyven esztendeje, hogy a dicsőséges Vörös Hadsereg csapatai befejezték a magyar nép felszabadítását a hitleri fasizmus és a reakciós Horthy-rendszer, a nyilas uralom elnyomása alól. Történelmi igazságtétel, hogy területünk, ahol elődeink és a mai idősebb nemzedék annyi történelmi vihart élt át, az agrárszocialista és a munkásmozgalom keretei között; annyi áldozatot hozott az elnyomás elleni harcokban, az elsők között élhetett a szabadság lehetőségével.

Negyven év telt el a felszabadulás történelmi napja óta. Most, negyven év múltán nyugodt lelkiismerettel állapíthatjuk meg, hogy jól éltünk a felszabadulás adta lehetőségekkel. Olyan változásokat hajtottunk végre, amelyekkel a régi helyébe egy új, szocializmus építő Magyarország született. Népünk a társadalmi, gazdasági

rendszer építésében felzárkózott az emberi haladás élvonalába. Negyven évvel ezelőtt Csongrád megye elmaradt agrárterület volt, rendkívül csekély iparral. Ma korszerű, jól gépésített mezőgazdasággal és nagy teljesítőképességű iparral rendelkezik. Mezőgazdaságunk, ahol a foglalkoztatottak 20 százaléka dolgozik, a terméshozamokat megdöntő szintre hozta. Pártunk vidéki ipartelepítési politikája következtében ma a lakosság 40 százaléka keresi kenyerét ipari munkahelyeken.

Szűkebb anyagi lehetőségeink ellenére, az elmúlt 40 évben — különösen az utóbbi 20—25 évben — a kultúra fejlesztésében is jelentős eredményeket értünk el. Továbbfejlesztett egyetemünk, főiskolánk. Új felsőfokú oktatási intézményeket és középfokú szakemberképző iskolák sorát hoztuk létre. Az osztatlan külterületi, tanjai iskolák helyébe közzeteszített, magas színvonalú szakosított képzést nyújtó iskolákat létesítettünk. Megépült Szegeden a magyar biológiai kutatás központi intézménye, amely kiemelkedő tudományos eredményeivel hívja fel magára a figyelmet, új helyére költözhetett a Somogyi-könyvtár és a megyei levéltár. A felszabadulás óta kiépítettük a népművelés széles hálózatát, és a kultúra minden területén jelentős fejlődés következett be.

A társadalmi és politikai viszonyok alakulása

Megyénkben a nagy társadalmi átrétegződési folyamatok befejeződtek, a társadalmi mobilitás lelassult. Az alapvető osztályok és rétegek közeledési folyamata jelentősen előrehaladt, a hagyományos osztálykülönbségek nagymértékben kiegyenlültek.

Az osztályjellegű különbségek folyamatos csökkenésének irányába hat megyénkben is a vidék és a mezőgazdaság iparosodása, a város és a falu közötti különbségek csökkenése. Ez utóbbi ugyanakkor a kiegyenlítés ellenében is hat, mivel a szolgáltatás, az infrastrukturális ellátottság és a kommunális beruházások tekintetében a városi lakosság jelentős többsége kedvezőbb helyzetű. Az osztályok és a rétegek közeledési folyamata mellett — réteg- és csoportszinten — jelentős társadalmi különbségek, egyenlőtlenségek maradtak fenn és termelődnek újjá.

A hagyományos osztálykritériumok mellett új csoportképző tényezők jelentek meg, elsősorban az életszínvonal, a műveltség és az életmód tekintetében.

A munkásság rétegződésében meghatározóvá vált a képzettség szerepe. A szakmunkások aránya 39,3%-ról 41,5%-ra emelkedett, a segédmunkásoké 21,5%-ról 15,4%-ra csökkent. A betanított munkások aránya nőtt a leggyorsabban, 36,0%-ról 43,1%-ra.

Mintegy 15—16 ezer munkás (a munkások 13—14%-a) vesz részt az új gazdasági munkaformákban. A munkásság jövedelmi helyzete kismértékben javult, nem sikerült azonban megfelelően előrelépni a teljesítmény szerinti bérezésben.

A munkásság politikai elkötelezettsége, helytállása a termelésben aktív közéletiséggel párosul. Részvételük jelentős az üzemi demokrácia fórumain, növekedett arányuk a párt vezető testületeiben, a tanácsokban, a Hazafias Népfőrt szerveiben és az SZMT-ben.

A gazdasági szervek és az oktatási intézmények szorosabb együttműködésével, a munkások ösztönzésével kell biztosítani a gazdálkodás szellemi feltételeinek további fejlesztését. Az üzemi demokrácia keretein belül szorgalmaznunk kell a munkások aktív közreműködését.

A termelőszövetkezeti parasztság helyzetében, összetételében tovább szilárdultak az osztály szocialista vonásai. A fizikai munkát végzők több mint fele betanított, egyegyede szakmunkás. A mezőgazdaságban a szakmunkásnők aránya továbbra is alacsony (a 17 ezer 300 női dolgozó 3,4%-a), a betanított női munkaerő eléri az 53,7%-ot. Javult a szövetkezeti parasztság iskolázottsága is. A parasztság korösszetételét a fiatalodás jellemzi. Közülük egynegyed részük 30 éven aluli, az 55 éven felüliek számaránya 17%-ot képvisel.

A parasztság új szakmai és foglalkozási rétegződése a szocialistává váló osztály lényeges jellemzője. A szövetkezeti parasztság politikailag erősödött, a szocializmus iránti elkötelezettsége szilárd. A szocialista demokrácia érvényesülésétől köztulajdonosi tudata, felelősségérzete tovább erősödött.

Továbbra is szorgalmaznunk a termelőszövetkezeti parasztság szakképztségének növelését, különösen a női dolgozók körében. A fiatalabb generációk körében fordítsunk nagyobb figyelmet a köztulajdonosi tudat erősítésére, a közéletiség fejlesztésére.

A szellemi munka szerepének növekedése, továbbá az osztályok helyzetében beálló változások miatt az értelmiség egyre fontosabb szerepet tölt be megyénk

társadalmában. Szerepük az anyagi termelés különböző ágazataiban továbbra is kiemelkedő, alkotó módon vállalnak részt a termelési kapacitások jobb hasznosításában, a termékszerkezet korszerűsítésében, az oktató-nevelő munkában. Részvételük számottevő a munkahelyi és a lakóhelyi gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális élet alakításában.

Az értelmiség utánpótlása a jogi, az egészségügyi, az oktatási és az élelmiszeripari területeken megoldott. Ezekben az ágazatokban ellátottságunk az országosnál jobb, viszont alacsonyabb az ipari, építőipari, közlekedési, műszaki és a közgazdasági diplomával rendelkezőkből, akiknek a képzése többségében megyén kívül történik. A pályakezdők és a fiatal értelmiségiek egyes csoportjainál a beilleszkedés és főleg a családalapítás gondjai az országoshoz hasonlóan számottevők.

Az értelmiség körében végzendő munkánk középpontjába állítsuk a tudományos kutatások gyakorlati hasznosítására való mozgósítást. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítanunk az értelmiségi utánpótlás eszméi, politikai nevelésére és tájékoztatására.

Az alkalmazottak többsége jól végzi munkáját, kötődik munkahelyéhez, bár egy részük úgy érzi, megbecsülésük nincs arányban tevékenységük társadalmi értékével. Több mint 30%-uk bekapcsolódik a különböző munkahelyi mozgalmakba, részt vesznek a munkahelyi demokratikus fórumok munkájában.

A párt-, állami és tömegszervezeti tevékenységben fordítsunk nagyobb figyelmet társadalmi és munkahelyi közérzetük javítására, munkájuk értékelésére, anyagi és erkölcsi megbecsülésükre.

A magántevékenységet folytatók az aktív keresők 4,5%-át alkotják. Körükben a létszámbővülés mellett jelentős a pályaelhagyás, az eredeti társadalmi csoportba való visszakérülés. Támogassuk a társadalmilag hasznos tevékenységüket, lépünk fel a lakosság ellenérzését kiváltó visszaélésekkel szemben.

A megye társadalmi és gazdasági fejlődésével összhangban alakult a nők társadalmi, szociális helyzete, élet- és munkakörülménye. Iskolai végzettségük javult; a középfokú iskolákban tanulók közel 50%-a, a felsőfokú intézményekben tanulók 63,4%-a leány. Nőtt a szakmunkásnők számaránya, különösen a kereskedelemben, valamint az ipar és a szolgáltatás területén.

Kiemelt figyelmet fordítottunk a nők vezető nevelésére, funkciójába állítására, vezetői funkciójába kerülésük különösen a középfokú iskolákban tanulók közel 50%-a, a felsőfokú intézményekben tanulók 63,4%-a leány. Nőtt a szakmunkásnők számaránya, különösen a kereskedelemben, valamint az ipar és a szolgáltatás területén.

Kiemelt figyelmet fordítottunk a nők vezető nevelésére, funkciójába állítására, vezetői funkciójába kerülésük különösen a középfokú iskolákban tanulók közel 50%-a, a felsőfokú intézményekben tanulók 63,4%-a leány. Nőtt a szakmunkásnők számaránya, különösen a kereskedelemben, valamint az ipar és a szolgáltatás területén.

Kiemelt figyelmet fordítottunk a nők vezető nevelésére, funkciójába állítására, vezetői funkciójába kerülésük különösen a középfokú iskolákban tanulók közel 50%-a, a felsőfokú intézményekben tanulók 63,4%-a leány. Nőtt a szakmunkásnők számaránya, különösen a kereskedelemben, valamint az ipar és a szolgáltatás területén.

Kiemelt figyelmet fordítottunk a nők vezető nevelésére, funkciójába állítására, vezetői funkciójába kerülésük különösen a középfokú iskolákban tanulók közel 50%-a, a felsőfokú intézményekben tanulók 63,4%-a leány. Nőtt a szakmunkásnők számaránya, különösen a kereskedelemben, valamint az ipar és a szolgáltatás területén.

egyharmada 30 év alatti, a közel félezer ifjúsági brigádban több mint negyvenen, a szocialista munkaversenyben közel 20 ezren vesznek részt. Évente közel 4 ezer diák dolgozik a nyári építőtáborokban, ezek közül megyénkben a legjelentősebb a nagy hagyományokkal rendelkező címerező- és belvizvédelmi tábor.

Az ifjúság nevelésében megnőtt a család szerepe. Fokozódott az ifjúság önmagáért érzett felelősségének igénye, a példamutatás jelentősége. A növekvő társadalmi gondoskodás ellenére, az ifjúság nevelésében nem elég hatékonyan érvényesül az ösztársadalmi felelősség. A szülők anyagi helyzetében meglévő — a fiatalok saját teljesítményéhez nem kötődő — különbségek a korábbinál sokkal inkább befolyásolják az új nemzedék indulási esélyeit (önálló pályakezdés, első lakáshoz jutás stb.).

Az ideológiai és a közéleti kérdések iránt fogékonyak és igényesek, gondolkodásukra erőteljesen hatnak a nemzetközi helyzetben bekövetkezett változások, a fejlődésünkkel együttjáró ellentmondások, melyek hatása a különböző ifjúsági rétegek körében eltérően jelentkezik.

Az ifjúság szocialista szellemű nevelése érdekében biztosítanunk kell a párt-, az állami a társadalmi és a tömegszervezetek, az oktatási intézmények, a munkahelyi kollektívák összehangolt, céltudatos munkáját. Növelnünk kell a fiatalok felelősségérzetét önmaguk sorsáért. Erősíteniük szükséges a család nevelő funkcióját.

Javult az idősek korúak szociális helyzete, egészségügyi ellátása. Kedvezően változtattunk a segélyezési gyakorlaton, hatékonyabbá tettük a gondozásra szorulókat felderítését. Megyénkben az országosnál magasabb a nyugdíjasok aránya (97 ezer 200 fő részesül nyugdíjban, járadékban), ugyanakkor a nyugdíjak átlaga alacsonyabb az országos átlagnál. Az idősek körük együttese egyedül él. Építünk továbbra is a közéletben az idősebb nemzedék tapasztalataira, fokozzuk az idősek emberek megbecsülését, segítségük elő a korukkal járó terhek csökkentését. Tovább kell javítanunk az egyedül élő, gondozásra szoruló idősek emberek felkutatását, a szociálpolitikai eszközök szükségletekhez alkalmazkodó felhasználását, az idősek korúak gondozását.

A párt-, az állami és a társadalmi szervek eredményesen munkálkodtak egyházi politikai célkitűzéseink megvalósításán. A tanácsok, a Hazafias Népfőrt és az egyházak vezetőinek politikai kapcsolata jó irányban fejlődött, a kölcsönös tájékoztatás rendszeresebb, őszinte és nyílt.

A beszámolási időszakban a nemzetiségek részvétele a közéletben, a választott

párt-, állami és társadalmi testületekben számarányuknál nagyobb volt. A nemzetiségi lakosság hagyományaik ápolásához és fejlesztéséhez megfelelő segítséget kapott. Fokozottabban támaszkodjunk a nemzetiségi bizottságok tevékenységére a településfejlesztési, a községpolitikai, a művelődéspolitikai kérdésekben és a nemzetiségi értelmiség mozgósításában.

A munkaképes korú cigány lakosság foglalkoztatottsága 85%-ról 87,9%-ra emelkedett. Tovább folytattuk a szociális körülményeknek nem megfelelő telepek felszámolását, jelentős eredményeket értünk el a cigány gyermekek oktatása, nevelése területén, de még mindig magas a veszélyeztetett kiskorúak száma. Továbbra is segítjük a munkaképes korú cigány lakosság munkavállalását, lakáskörülményeinek javítását, a gyermekek bölcsődei óvodai ellátását, iskolai tanulását.

Mint ismeretes, 1980-tól megyénk népessége csökken. A lakosság korösszetétele eltér az országostól. Az ezer lakosra jutó élve születések száma 11,2 fő (országosan 11,9 fő), a halálozásoké 14,6 fő (országosan 13,9 fő). Az iparosodás lelassulásával a megyébe történő beköltözés üteme is mérséklődött, a természetes fogyásnak már csak alig egyharmadát ellensúlyozta. Kezdeményezzük a családi életre történő felkészítést, az egészségügyi ellátás és az oktatás színvonalának javítását és a nevelő munkában a munkahelyek, a munkahelyi kollektívák szerepének növelését.

Az eltelt öt évben differenciáltabbá vált a családon belüli munkamegosztás, amely elsősorban a nők szerepét, feladatvállalását módosította azáltal, hogy ők is növekvő arányban vállalnak túlmunkát; ennek következtében a gyermeknevelésre fordítható idejük csökkent. A családok körében erősödik az a szemlélet, hogy a gyermekek nevelésében, az erkölcsi normák kialakításában és megszilárdításában elsődleges a család felelőssége. A nagy családosok aránya az össznépegen belül csökkenő tendenciát mutat, de a velük történő foglalkozás egyre fokozottabb figyelmet igényel. A bővülő társadalmi gondoskodás ellenére az életszínvonal stagnálása a nagy családosokat fokozottabban érintette. Segítsük elő a házasság, a család intézményével kapcsolatos társadalmi normák és a közgondolkodás fejlődését. Erősítsük a családvédelmi munka megelőző jellegét.

Az alkoholizmus az egészséget, a közrendet és a közbiztonságot veszélyeztető hatása mellett különösen a családot, és ezen keresztül a gyermekek személyiségének fejlődését károsítja. Az alkoholizmus elleni küzdelem, a kialakulását megelőző intézkedések meghozatala mellett, nagy hangsúlyt helyez a rehabilitációs feladatokra is.

Az állami szervek pártirányítása és tevékenységük

Állami szerveink a XII. kongresszus és a megyei pártértekezlet munkájukra vonatkozó határozatait alapvetően teljesítették. Az elmúlt öt esztendőben is tevékenyen segítették megyénk kiegyensúlyozott fejlődését, a közrend, a közbiztonság erősítését, a törvényesség érvényesítését.

A beszámolási időszakban a tanácsok munkája a központi igényeknek és a megyei pártértekezlet által megjelölt céloknak megfelelően fejlődött. A tanács testületek és szerveik megfelelően összpontosítottak a társadalmi programokban megjelölt célok (lakásépítés, gyermekintézményi, egészségügyi és szociális ellátás) megvalósítására. Működésük eredményességét befolyásolta, hogy nem volt mindig kellő összhang a tanács törvényben biztosított jogai, kötelezések és a tényleges lehetőségeik között.

A megyei tanács testületei és apparátusának munkája érdemből javult. Az eredményesebb tevékenység hatásaként mérséklődtek a települések közötti indokolatlan különbségek. A pártiszervek tervezetesebb és következetesebb segítő munkájának hatásaként javult a városi és a községi tanács testületek tevékenysége is. Megnőtt a városok szerepe a környező községek fejlesztésében, az ott élő lakosság ellátásában. A város és vonzáskörzete érdekeinek, fejlesztési feladatainak összehangolásában azonban még nincs minden lehetőség kihasználva.

A beszámolási időszakban tovább fejlődött a lakosság és a tanácsok kapcsolata. A lakossággal kialakult jó kapcsolat tükrözi a településfejlesztést és a fenntartást szolgáló társadalmi munka értékének, valamint a lakosság pénzbeli hozzájárulásának folyamatos emelkedését.

Javult a káder- és személyzeti munka pártirányítása, erősödött a kollektivitás, a testületek meghatározó szerepe. A tisztviselők és a vezetők döntő többsége alkalmas a megnövekedett feladatok ellátására. Erősödött a tanács dolgozók hivatástudata, ugyanakkor esetenként továbbra sem érzékelhető az ösztánási szemlé-

let, időnként hiányos a munka koordinációja.

Az új választójogi törvény szellemében kiemelt figyelmet kell fordítanunk az 1985-ben sorra kerülő országgyűlési képviselői és tanácsügyi általános választásokra. Elő kell segíteni, hogy az ösztársadalmi érdekek érvényesítése mellett erősödjön a megyei tanács önkormányzati népképviselői jellege, növekedjen szerepe a területi érdekek feltárásában és érvényesítésében. Pártiszerveinknek a tanács munkára vonatkozó állásfoglalásaik kidolgozása és végrehajtása során az eddiginél nagyobb mértékben szükséges támaszkodniuk a tanács tagok, illetve ezek kommunista csoportjainak véleményére, javaslatára.

A pártértekezleti határozat végrehajtásával az elmúlt évek során a testnevelést és a sportot igyekeztünk társadalmi politikai ügyvé tenni. A sportpolitikai célkitűzések végrehajtására a párt- és tanácsiszerveink rendszeresen és következetesen törekedtek. Több a sport területére meghatározott pártmegbízottság, de az ezek teljesítéséről történő beszámoltatások még nem váltak rendszeressé. A létesítményellátottság — a lehetőségek függvényében — fokozatosan javult.

Biztosítanunk kell az iskolai testnevelés fejlesztéséhez a személyi és a tárgyi feltételek erőteljes javítását. El kell érniük, hogy a tömegsportrendezvények folyamatosak legyenek. A versenysportban törekednünk kell a nemzeti érdek szolgálatát is elősegítő szakosztályok működtetésére.

A beszámolási időszakban kiemelt figyelmet fordítottunk a bűnüldöző és az igazságügyi szervek munkájának összehangolására. Értékeljük a jogalkalmazás jogpolitikai elveinek érvényesülését a büntetés-végrehajtási intézet, a megyei főügyészség és a megyei bíróság gyakorlatában. Elemztük a közrend és a közbiztonság alakulását. A következetes és folyamatos munka eredményeként megyénkben a közrend és a közbiztonság szilárd, a lakosság nyugodt körülmények

(Folytatás a 4. oldalon.)